

Mi lesz a budapesti bányák sorsa

Lassan készül a tájrendezési, újrahasznosítási terv

Aki az Árpád-, vagy a Margit-hídon haladva a Hármashatár-hegy felé pillant, az óbudai hegyvidék legszebb részén nagy, legyező alakú, fehér »falat« lát. Mintha leszakadt volna ott a hegy. Odébb, Csillaghegyenl egyenesen úgy tűnik a szemlélőnek, mintha a hegy gerincét kettévágták volna, keskeny »hágót« képezve ki.

Nem a természet pusztításának nyoma. Emberi »alkotások«: bányák.

Budapestet a peremvidék bányái övezik: 13 nagy agyagbánya és vagy száz kisebb, kavics-, soder- és kőbánya, utóbbiak főként a termelőszövetkezetek tulajdonában. Hat nagy bánya Óbudán, a többi Kőbányán, Lőrincen és Pesterszébeten működik. A 13 bányából eddig sok tízmillió köbméter agyagot bányásztak ki, s készítették belőle téglát a főváros építkezéseihez. A régimúlt századokban a budai lakosság főfoglalkozása volt az agyagtermelés és cserépezés. Akkoriban el sem tudták képzelni, hogy ez valaha gondot okoz majd a fővárosnak, mert a bányák messze estek az akkori várostól.

A város csúfjai

A bányák történetéhez hozzátartozik az egyre alakuló, újabb és újabb formákkal gazdagodó főváros története is. Amint épültek a házak, mind nagyobbak lettek a bányáuregek, lassan a főváros közútjai alá is nyújtóztak. És a bányák történetéhez tartoznak a kezdetől fogva tiltakozó hangok is, amelyek a bányák megszüntetését követelték, mindig hiába. 1954-ben az újlaki kettős bánya felső agyagrétege megcsúszott, több hektárnyi agyag lezuhant, leszakította a Máramarosi út egy részét. 1960-ban kezdtek a nagyobb-szabású veszélytelenítési munkákhoz, s ma a vízgyűjtő területeken védőpillérek állnak.

Érzékeny pontot érint, aki a fővárosi bányákról érdeklődik. A jövő, sőt bizonyos mértékig a jelen is a házgyaraké, újfajta építőanyagoké, s egyre kevésbé titok, hogy a bányák egy részében túlságosan drágán termelnek, és ezen az sem sokat változtat, hogy a szállítás olcsó.

Mégsem a termelők sürgetik a bányák megszüntetését, hanem a fővárosi tanács, a kerületi tanácsok és a lakosság. Maga a főváros lapja, a Budapest, tette szavá, hogy a bányák súlyos, szinte jóvátehetetlen kárt okoztak esztétikailag is és Budapest természeti környezetében is. A Természetvédelmi Hivatal a következő megjegyzést fűzte a cikkhez: *Lám, most erősödik a méltatlankodás, amikor a bányák már elvégezték városesűfító hatásukat.*

Elhordják a hegyet

Mit jelent Óbudának, hogy az említett »sebhely« — az újlaki egyes és kettős bánya — okozza esztétikailag a legnagyobb problémát Budapesten?

— Új, korszerű városközpontunk a Vörösvári út tengelyében épül majd fel, és sajnos, sokáig az említett »sebhely« lesz a háttér — mondta Horváth Károlyné, az óbudai tanács elnökasszonya.

— Jövőre megkezdődnek az építkezések és 1970-től évente kétezer lakást adnak át. Budapest legkorszerűbb kerületközpontja lesz.

— Az óbudai bányák tájész-tétikailag valóban kifogásolhatók — mondták a Természetvédelmi Hivatalban. — Új bányák nyitásánál bennünket is meg kellene kérdeznünk az illetékeseknek. Tudomásunk szerint a külső Bécsi úti agyagbányának most adott engedélyt a főváros az eddiginél nagyobb terület használatára. Gyakorlatilag a régi bányák működéséhez is közünk lehetne. Viszont nincs határozathozatali jogunk, s a kialakult szemlélet sem olyan, hogy felszisszenjünk, ha elhordanak egy hegyet...

A sebhelyek eltüntetése

— *Mi lesz a bányák sorsa és hogyan tüntetik el a bányák okozta »sebeket«?* — kérdeztük a fővárosi tanács városrendezési és építészeti osztályán.

— A 13 agyagbánya közül három, az újlaki egyes és kettős, meg a lőrinci bánya 1970-re befejezi a termelést — mondotta Cserpes Ferenc osztályvezetőhelyettes. — A többi 15 év alatt szüntetik meg. Most készül a két újlaki bánya tájrendezési terve.

— A három említett bánya nem kezd majd gyorsított ütemben termelni 1970-ig, hogy kihasználja az utolsó lehetőségeket? — kérdeztük a kerületi Bányaműszaki Felügyelőségen, s azt a választ kaptuk, hogy a két újlaki bányában már nem termelnek. Veszélytelenítési és visszafejlesztési munkákat végeznek.

— Az újlaki bányákból még három évig bányásszák az agyagot — ezt viszont a fővárosi tanács Közmű és Szolgáltatási Igazgatóságán mondták érdeklődésünkre.

A Természetvédelmi Hivatal mindehhez ezt fűzi hozzá:

— A bányatörvény arról rendelkezik, hogy amikor a bányát, kihasználói elhagyják, addigra városrendezési szempontból hasznosítható területet kell otthagyniuk. Ennek érdekében már eleve úgynevezett »felhagyási terv« szerint kellene termelniük. Tudomásunk szerint általában soha nem ez történt.

Nem elég a szemét

— Tíz-tizenkét év kell ahhoz, hogy feltöltsék ezeket a bányákat, a tömedékanyag leülepedjék és silány növényzet mohosodás induljon meg rajta — mondotta dr. Toutenou Tibor, a bányaműszaki felügyelőség főmérnöke. Mive pedig az ügyeket háziszeméttel töltik fel, tizenkét évig az üledő, szerves anyagokat tartalmazó városi szeméthalma szomszédságában él majd környék lakossága.

— Ez év júniusára a bányáknak jelentkeznük kellett volna az illetékes hatóságoknál a tájrendezési és újrahasznosítási tervvel — mondottál a fővárosi tanácsnál. — A terv nem készült el és akkor újabb határidőt kaptak. Közben folyik a bányafeltöltés. Az újlaki egyes bányát már félig megtöltötte a budapesti szemét. 1955 óta sok millió köb-

méter szeméttel hordott ide a Köztisztasági Hivatal.

— Mennyi budapesti szemét gyűlik össze egy év alatt? — érdeklődtünk a Fővárosi Köztisztasági Hivatalban.

— *Egymillió háromszázezer köbméter, és több mint egymillió köbméter az ipari szemét, pernye, salak, egyéb hulladék.*

Ennyiből persze nem lehet a három bánya üregét gyorsan feltölteni. Már csak azért sem, mert jelenleg a budapesti szeméttel hétfelé szállítják a főváros különböző területeire, szemétteltelepekre, ahová elvinni sokkal olcsóbb, mint Óbudára...

Tóth Erzsébet